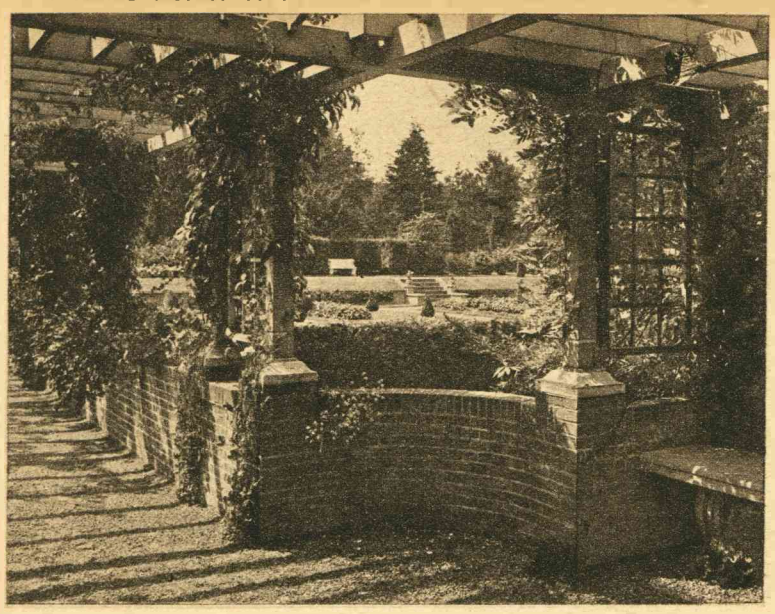
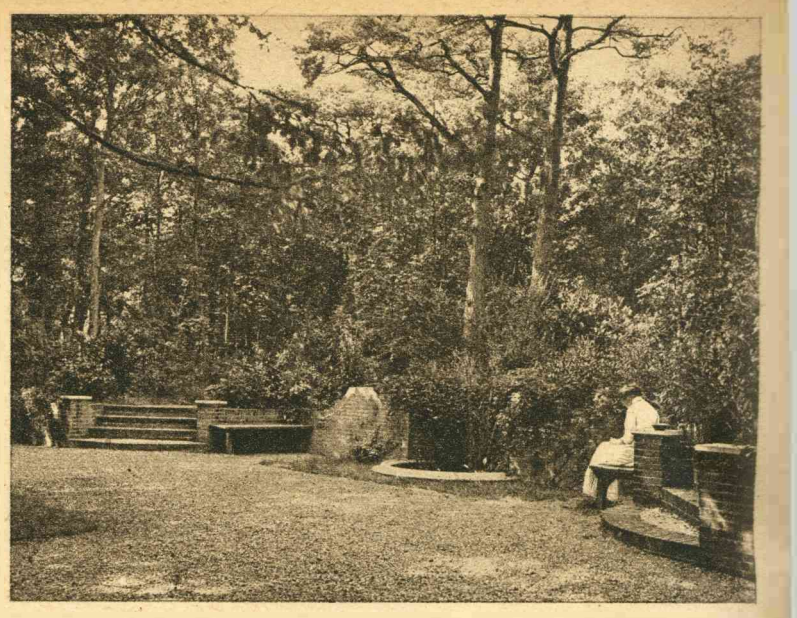

Pergola met doorkijk op tuin. Prins-Hendrik-oord, Lage-Vuursche. (Tuinarchitect D. F. Tersteeg, Naarden.)

Fraaie afsluiting van een tuin tegen een boschkant te Bloemendaal. (Tuinarchitect D. F. Tersteeg, Naarden.)

Iets over Tuinaanleg

Gaandeweg — een ieder, die in de zaak belangstelt, zal het met vreugd getuigen, — gaandeweg bemerkt men t'allenkant meer en duidelijker bewijzen dat de tuinkunst, zoo geruimen tijd in verval, weder een tijd van bloei tegemoet gaat.

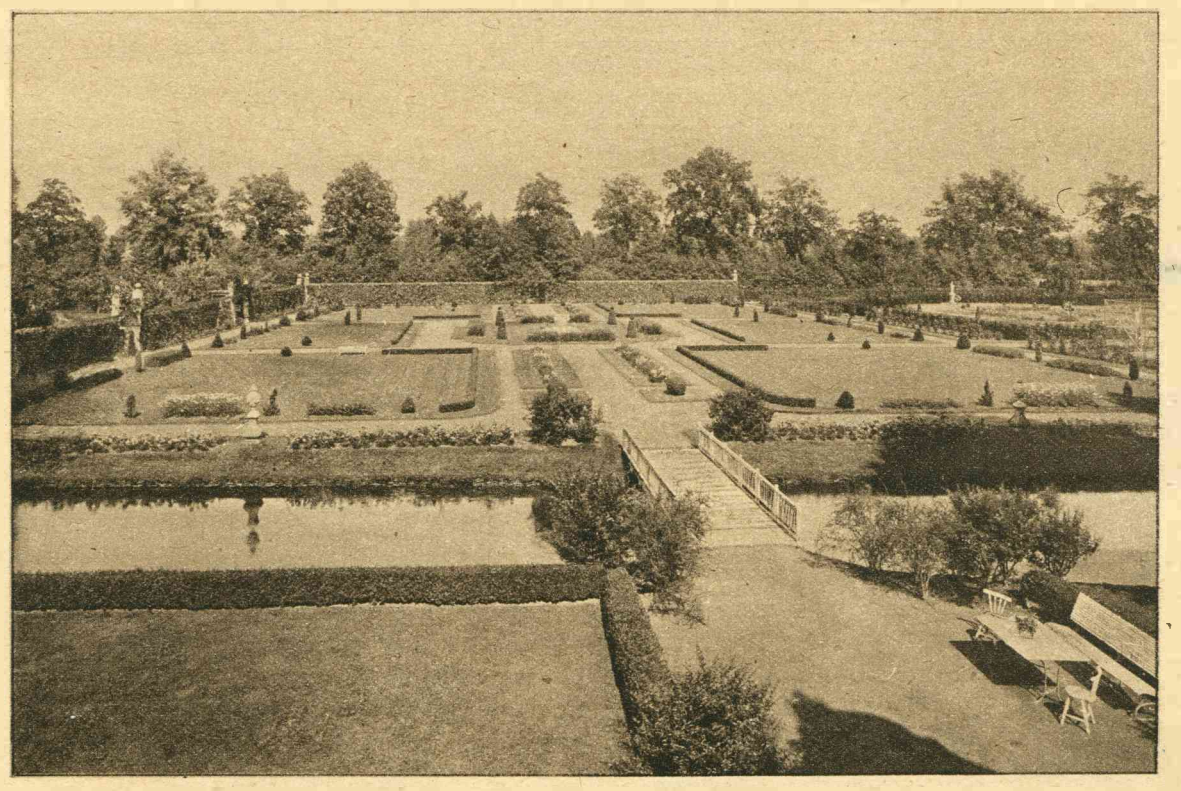
Men verneemt weer van verscheidene kunstenaars die zich op dit schoone vak toeleggen; welgestelde, kunstzinnige lieden dragen hun den aanleg van hunne tuinen op, en her en der op wandeling en fietstocht ziet men belangwekkende werken van tuinarchitectuur. Ja, het is nog niet zóó overstelpend veel, wat men aan schoons ontdekt, maar er is in de laatste jaren toch al heel wat goeds en smaakvols voor den dag gekomen. Inéénen gaat zoo iets ook maar niet. Vergeleken met eenige tientallen jaren terug, mag men tevreden zijn....

Wanneer wij van „tuinaanleg" spreken, bedoelen wij niet de rangschikking van eenige paadjes, bloembedden en grasvelden op min of meer schilderachtige wijze; zulk een, al of niet aangenaam aandoende, verdeeling van het van de overige wereld afgeschutte lapje grond, dat ge uw tuin noemt, heeft zonder twijfel haar verdienste, maar raakt natuurlijk nog niet aan de tuinkunst, de tuinarchitectuur. Deze beschouwt den tuin als een aesthetisch geheel. En wat nog meer is dan dit: zij beschouwt hem bovendien als een deel der omgeving: Geen geringe opgave voorwaar. Op zichzelf een eenheid, en tevens deel uit te maken van het grootere, het algemeene daarbuiten.... het is de hoogste eisch, dien men aan iets of iemand stellen kan.

De welingerichte tuin is op zichzelf dus een zuiver geconstrueerd geheel en tevens in overeenstemming met het omringende, aangrenzende landschap; afgesloten daarvan en nochtans, door overeenkomst van karakter, daarmede verbonden. Voorwaar geen luttele taak, die van den tuinkunstenaar.

Gaan wij nu eens, zij het ook schetsmatig, het ontstaan van den tuin na, om zoo tot begrip van de bedoeling van den tuin te komen, en we zullen dan vanzelf zien, aan welke eischen de tuin moet voldoen, om aan zijn bestemming te beantwoorden.

De menschen waren in den oudsten tijd nomaden; zij joegen en vischten en voedden zich met het geschoten wild en de verschalkte visschen, verder met ooft en magere gewassen, die zij op hun tochten ontdekten, en eetbaar bevonden. Ze leefden onzeker van wat de volgende dag hun brengen zou, en ze besteedden al hun tijd om zich leeftocht te verschaffen, een ontzettend werk in zulke omstandigheden. Later kwamen zij op het denkbeeld, zekere diersoorten tam te maken, en weiden ze herders. Maar ook toen bleven ze rondtrekken, want telkens moesten hunne kudden naar andere versche plekken om te grazen. Maar eindelijk kwam het denkbeeld bij de menschen op, zichzelven en hun kudden door verzorging en bebouwing van den grond voedsel te verschaffen, en van dat oogenblik af aan kon de mensch zich blijvend op ééne plaats vestigen; de onrust van het eindeloos trekken week voor de rust van een vaste woonplaats.

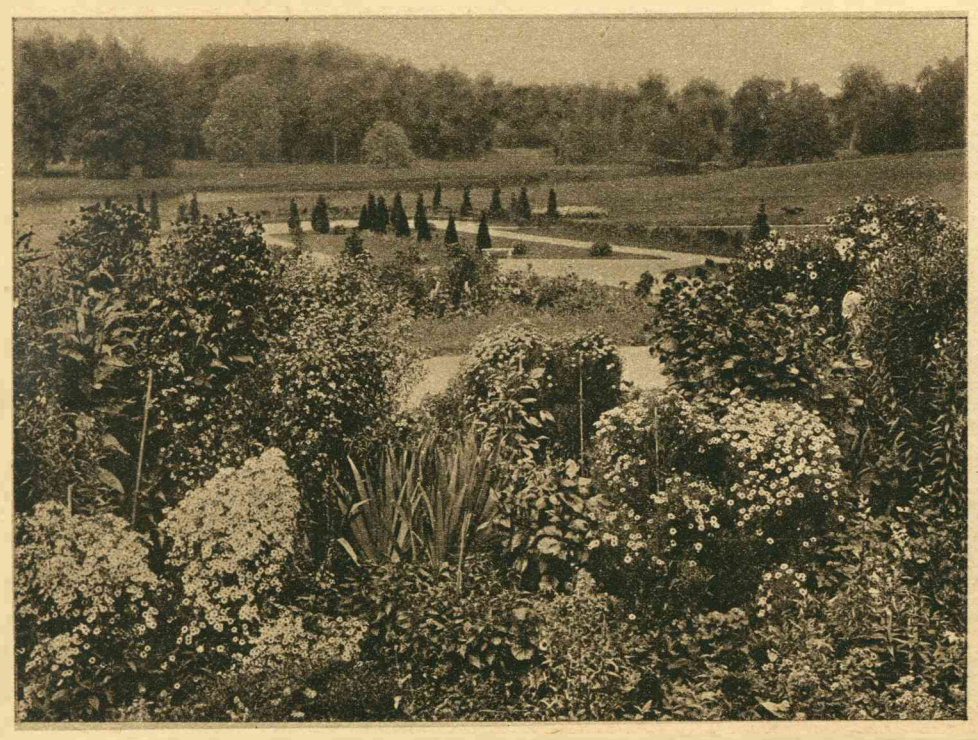

Binnentuin van het Kasteel Eckart te Woensel (N.B.). — (Tuinarchitect D. F. Tersteeg, Naarden.)

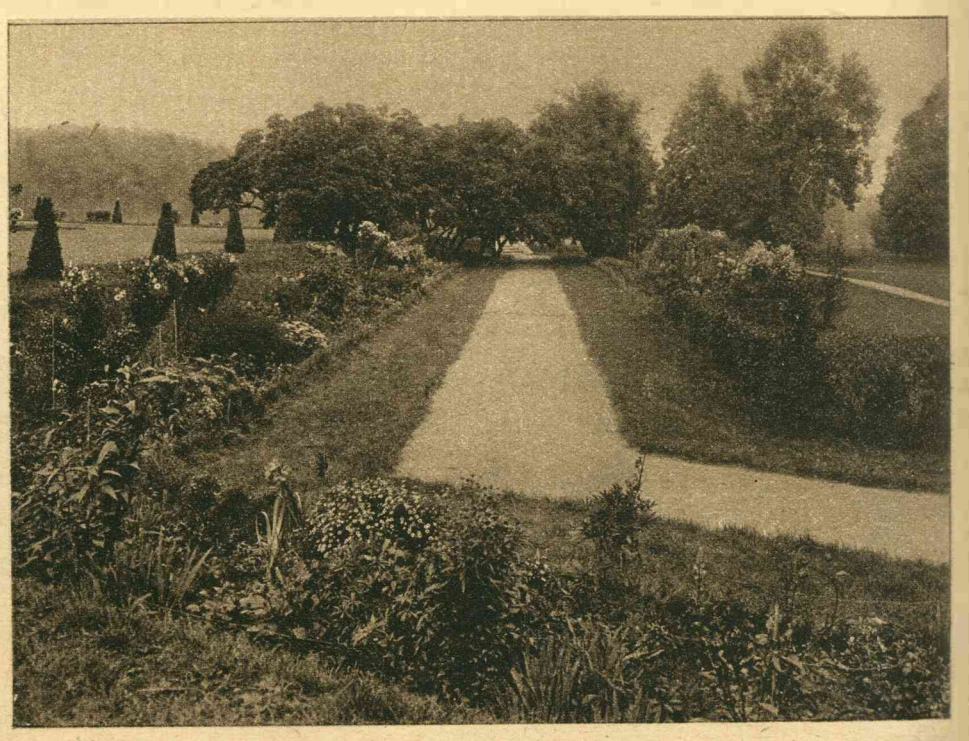
En met de rust kwam ook de lust en met den lust de vindingrijkheid; al spoedig verstond de mensch het, zij het dan ook op zeer primitieve wijze, eenige soorten van vruchten te kweeken en eenige voedzame gewassen te telen Dit geschiedde uiteraard op kleine strooken grond rondom de primitieve hut, en deze kleine strook grond was dus de eerste vorm, waarin hij een „tuin" kende. Maar de mensch ging verder; evenals de oermensch, die de wanden van zijn hol met teekeningen en kleurvlakken bedekt, zoodra hij door de veiligheid van dat hol zich rustig en verzorgd weet, zoo heeft de latere mensch ook al spoedig zijn, hem door de nuttigheid van zijn tuin geschonken, rust en meerderen vrijen tijd gebruikt om .... dien tuin ook te verfraaien. Den schoonheidszin moest worden voldaan, en de kleurige bloem of sierplant, hier of daar ontdekt, werd in den tuin overgebracht.

De aanleg van deze tuinen was regelmatig, d.w.z. eenvoudige rechte lijnen en onsamengestelde meetkunstige figuren waren er de grondmotieven van. En dat is duidelijk, want deze eenvoudige vormen zijn vanzelf door de practijk voorgeschreven; b.v. reeds bij zaaien en planten om zooveel mogelijk te kunnen doen op den beschikbaren grond. Geen overbodige bochten of holten in perken- en padenlijnen, die maar nutteloos oponthoud, moeilijkheid, en onoverzienbaarheid, onordelijkheid veroorzaken.

En dien strengen eenvoud heeft de tuin zeer lang bewaard; op oude platen en schilderijen vindt men steeds den eenvoudig-doorlijnden, meetkunstigen tuin terug. Eerst in later tijden is een zonderlinge fantasie de tuinen in allerlei onrustige en warrelige wirwarlijnen gaan ontwerpen. Met den genialen Le Nôtre, den tuinarchitect van Lodewijk XIV, kwam de strenge eenvoudige stijl wederom in aanzien, maar de volgelingen en nabootsers brachten er al niet meer veel van terecht, en zoo was eigenlijk deze grootsche opbloei na de tuinkunst weder spoedig ondergegaan in een oceaan van nieuwe zotte, overdreven quasi-sierlijke bedenksels. En zoo was het er den laatsten tijd eigenlijk nog meegesteld. Nochtans begaafde mannen, vooral in Amerika en Engeland, maar ook in ons land en België zijn weder doende, den tuinaanleg weer op te voeren naar een nobeler, schooner, kunstvoller plan. De eenvoud, — kenmerk van het ware, — wordt weder betracht in deze

„Wild garden" in het park van Maillard. (Tuinarchitect Louis van der Swaelmen, Amsterdam.)

Weg-aanleg in het park van Maillard. (Tuinarchitect Louis van der Swaelmen, Amsterdam).